

ličné úpravy obou uvedených odvětví sociálního pojištění vyplývá, že nelze v obou případech stejně posuzovati následky porušení ohlašovací povinnosti zaměstnavatelovy. Pokud jde o nemocenské pojištění, nemůže zaměstnanci z porušení této povinnosti vzejíti škoda, ano se toto pojištění řídí stavem skutečným a nárok vzniká již okamžikem počátku výkonu služeb nebo prací povinně pojištěných. Pojištěnec může a má tu své nároky na dávky nemocenského pojištění uplatňovati vždy jen proti nositeli pojištění, takže žaloba o náhradu škody proti zaměstnavateli z důvodu porušení jeho ohlašovací povinnosti nemá v takovém případě místa. Jinak však jest tomu v oboru pojištění invalidního a starobního, kde pojištění je zásadně závislé na podání přihlášky a na jejím obsahu, takže jejím nepodáním může pojištěnci vzniknouti škoda, jsoucí v příčinné souvislosti s porušením povinnosti, nařízené zaměstnavateli zákonem pod trestní sankcí. Jde tu zřejmě o soukromoprávní nárok zaměstnancův proti zaměstnavateli, kterýžto nárok jest odlišný od jeho veřejnoprávních nároků proti pojišťovně, a na tento soukromoprávní poměr jest zřejmě použití předpisů občanského zákoníka, zvláště též třicáté hlavy o náhradě škody (srov. rozh. čís. 12882 sb. n. s.).

Čís. 13391.

Pojišťovací smlouva.

Neobsahují-li pojišťovací podmínky výslovné ustanovení, že pojistník jest povinen za trvání pojišťovacího poměru před vejítím v druhé pojištění si vyžádati svolení původní pojišťovny, ani, že pojistník jest povinen ohlásiti pojišťovně, že uzavřel pojištění týchž věcí u jiné pojišťovny, nemůže pojišťovna v podmínkách stanovit, že vejítím pojistníka do dvojitého pojištění zanikají její závazky.

(Rozh. ze dne 23. března 1934, Rv I 1755/32.)

Žalobkyně pojistila svůj dům na Slovensku u žalované pojišťovny L. v Praze. Když dům vyhořel, odepřela žalovaná dáti žalobkyni náhradu, ježto žalobkyně pojistila dodatečně též dům u pojišťovny R., aniž o tom žalovanou pojišťovnu vyrozuměla. Žalobě o vyplacení pojistného procesní soud první stolice vyhověl, odvolací soud žalobu zamítl. Důvody: Prvý soud je názoru, že negramotné žalobkyni nebyl znám obsah § 7 první odstavec všeobecných podmínek pojišťovacích, podle něhož pojišťovací společnost není povinna pojistníkovi k náhradě, když za trvání pojištění pojistník připojistí předmět pojištění jinde a bez vědomí pojišťovny. Žalobkyně v pojišťovacím návrhu ze dne 8. února 1929 potvrdila, že pojišťovací podmínky byly připojeny k pojišťovacímu návrhu, a jednala na vlastní vrub a nebezpečí, když, majíc možnost, by se s obsahem pojišťovacích podmínek sama obeznámila, spoléhala na agenta a dala si od něho přečísti jen nejdůležitější podmínky pojišťovací smlouvy a tím ponechala jeho vůli a úvaze, by posoudil, co považuje v podmínkách těch za nejdůležitější, a jen to jí přečetl, ač bylo její věcí, by se obeznámila s celým obsahem pojišťo-

vacích podmínek, podle nichž činila pojišťovací návrh. Třebas žalobkyně je čtení a psaní neznalá, je jejím hrubým zaviněním, že, uzavírajíc pojištění a jsouc negramotnou a nerozumějíc pojistce, jak se má podle ní zachovati, nedala si podmínky někým přečísti. Nedostatečná znalost čtení a psaní a nedostatek zkušeností v pojišťovacích věcech nemohou jí býti omluvou hrubého nedopatření a pro ni zakládati výhodu, by se nemusila starati o splnění svých závazků k pojišťovně. Spolehla-li na agenta G-a, musí sama v poměru ku pojišťovně nésti důsledky toho, že ji neupozornila na důležitý a rozhodný odstavec pojišťovacích podmínek. I od obyčejného člověka při obyčejné pozornosti jest žádati při plnění smluvních závazků tolik péče, by se informoval o svých závazcích, jak jim má dostáti (§ 1297 obč. zák.). Neučiní-li tak, je to právě tak hrubé zavinění, jako by se vůbec nestaral o svůj závazek. Proto se žalobkyně, když se nestarala o obsah § 7 prvý odstavec poj. podmínek, hrubě provinila a musí nésti sama toho důsledky. Ustanovení § 32 nař. ze dne 22. ledna 1915, čís. 343 ř. zák., na které se prvý soud odvolává, v souzeném případě nelze použiti, ježto pro tento případ platí pojišťovací podmínky, tvořící součást pojišťovací smlouvy a žalobkyně v tom směru nic netvrdila. Žalobkyně buď podmínku platnosti § 7 poj. podmínek přijala a pak je smlouva platná, nebo, ježto jde o podstatný bod smlouvy, byl tu nesouhlas vůle obou smluvních stran. Omyl se týkal hlavní věci a pak k uzavření smlouvy nedošlo a žalobkyni nevzešel závazek a ovšem také ne nárok (§ 871 obč. zák.). Žalobkyně tvrdí jen, že byla uvedena v omyl agentem, jenž smlouvu pojišťovací sprostředkoval. Že agent jednal nepoctivě, žalobkyně ani netvrdila, a také ne uvedla nic, z čeho by bylo lze na jeho obmyslnost souditi. Žalobkyně předmět pojištění bez souhlasu žalované pojišťovny připojistila u pojišťovny R. a proto podle § 7 první odstavec pojišťovacích podmínek žalovaná strana je prosta závazku plnění podle pojišťovací smlouvy a důsledkem toho žalobkyně nemá nárok na plnění žalované.

N e j v y š š í s o u d obnovil rozsudek prvního soudu.

D ů v o d y:

Netřeba se zabývati otázkou, kterého hmotného práva jest použití na souzený případ, zda slovenského obchodního zákona, či zákona o pojišťovací smlouvě čís. 501/17 ř. z., an žalovaný nárok jest odůvodněn již podle posléz uvedeného zákona. Ustanovení § 7 odstavec (1) všeobecných pojišťovacích podmínek praví, že pojišťovna přestává býti povinna dáti náhradu, jsou-li pojištěné předměty i jinde pojištěny, a v § 6 všeobecných pojišťovacích podmínek se ustanovuje, že pojistník jest povinen udati v návrhu, zda se na předměty k pojištění navržené vztahuje i pojištění jinde uzavřené. V ustanoveních těch není jasně řečeno, že pojistník jest povinen oznámiti pojišťovně, že uzavřel z a t r v á n í pojišťovacího poměru jinde pojištění o týchž předmětech, poněvadž z ustanovení těch zřejmě plyne jen, že tuto oznamovací povinnost má jen v době návrhu na pojištění. Ustanovení § 7 všeobecných pojišťovacích podmínek se proto příčí účinnému ustanovení (§ 167

čís. 17) § 32 zákona o pojišťovací smlouvě čís. 501/17 ř. z., jež jest nutčím pravidlem podle § 42 zákona potud, že nesmí býti změněno v neprospěch pojistníka. Ustanovení § 32 zákona připouští průpadné doložky (ztrátu nároku na odškodné) jen v případech, kde pojistník porušil některou z povinností uložených mu pojišťovacími podmínkami. V zásadě není dvojité pojištění bez svolení původní pojišťovny ani podle dosud neúčinných ustanovení §§ 53 a 54 zákona čís. 501/17 ř. z. vyloučeno. Mohou to proto vyloučiti jen pojišťovací podmínky, avšak průpadnou doložku na nevyžádání si svolení původní pojišťovny k dvojitému pojištění mohou podmínky určit jen, když uložily pojistníku povinnost k určitému jednání, trpění neb opomenutí a pojistník tuto povinnost porušil, jinak by odporovaly § 32 zákona o průpadných doložkách. Neobsahují-li pojišťovací podmínky výslovné ustanovení, že pojistník jest povinen za trvání pojišťovacího poměru před vejitím v druhé pojištění si vyžádati svolení původní pojišťovny, ani že pojistník jest povinen ohlásiti žalované pojišťovně, že uzavřel pojištění týchž věcí u jiné pojišťovny, nemůže si pojišťovna v podmínkách ustanoviti, že vejitím pojistníka do dvojitého pojištění zanikají její závazky. Takovou povinnost pojistníka nelze vyvozovati ani z ustanovení odstavce (2) § 7 ani z odstavce (5) § 9 všeobecných pojišťovacích podmínek, z nichž jest patrné, že pojišťovna může přes dvojí pojištění ponechat původní pojištění v platnosti, any úprava a sepis podmínek pocházejí od pojišťovny a, nevyjádřila-li se určitě a jasně, jde to podle § 915 obč. zák. na její vrub. Mimo to vyžaduje poctivost obchodu, by povinnosti, jichž zanedbání má tak dalekosáhlé důsledky, byly v pojišťovacích podmínkách nejen jasně vysloveny, nýbrž, aby na ně byl i pojistník zvláště pojišťovnou upozorněn, zejména, jde-li o pojistníka neznalého čtení, jenž se následkem toho nemůže z vlastního postřehu seznámiti ani s jasně vyslovenými povinnostmi a jenž ani jinak nemá dostatečnou příležitost prostřednictvím jiných osob si vědomí o obsahu pojišťovacích podmínek zjednat, ano by jinak šlo o zneužívání nedostatku duševních schopností pojistníka ve prospěch pojišťovny.

Čís. 13392.

Výměnkářské dávky, pokud nejsou zadrželé za delší dobu než tři léta, počítajíc ode dne příklepu vydražené nemovitosti nazpět, jest z nejvyššího podání příkázati v pořadí výměnku, třebaže výměnek byl podle dražebních podmínek převzat vydražitelem bez započtení na nejvyšší podání.

(Rozh. ze dne 23. března 1934, R II 7/34.)

Na nemovitosti, vydražené exekučně dne 13. ledna 1933, bylo ve prospěch Anny W-ové vloženo právo výměny, jež vydražitel převzal podle dražebních podmínek bez započtení na nejvyšší podání. Anna W-ová přihlásila k rozvrhovému roku (§ 210 ex. ř.) zadrželé dávky výměnkářské za dobu od 1. srpna 1930 do 30. dubna 1931 a od 1. června